

NOVI ČASTNI ČLANI SDS

Na postojnskem slavističnem zborovanju ob 40-letnici SDS je članstvo na predlog republiškega odbora SDS imenovalo za častne člane najzaslužnejše slaviste oziroma delavce s tega področja (dosedanji člani so Anton Bajec, Marja Boršnik, Alfonz Gspan, Bratko Kreft, Janko Lavrin in Anton Slodnjak). Diplome častnih članov so jim bile podeljene na svečanosti 21. 11. 1975 v Ljubljani.

France Bezljaj je s svojim znanstvenim delom posegel na vsa področja slovenske lingvistike, vendar je njegovo osrednje zanimanje usmerjeno v primerjalno slovansko jezikoslovje. Kot naš prvi strokovnjak za toponomastiko je izdal obsežno razpravo o slovenskih vodnih imenih. Že vrsto let intenzivno pripravlja slovenski etimološki slovar, katerega prvi zvezki so tik pred izidom, medtem ko je v domačem in tujem znanstvenem tisku objavil vrsto dragocenih etimoloških razprav, nastalih iz gradiva za slovar. S tem delom si je pridobil znanstveni ugled doma in v tujini in bil izvoljen za rednega člana slovenske akademije znanosti in umetnosti in več drugih akademij. Ureja tudi jugoslovansko onomastično glasilo.

France Dobrovljc je s svojim bibliografskim, cankaroslovnim, kulturno in literarno informativnim ter knjižničarskoorganizacijskim delom — v veliki meri je njegovo delo ena najodličnejših slovenskih knjižnic — Slovanska knjižnica v Ljubljani, prispeval slovenski slavistični stroki toliko tehten in viden delež, da ga že ta delež sam uvršča med odlične člane našega društva.

Janko Jurančič je osrednja osebnost slovenske srbokroatistike. Po eni strani se kot univerzitetni učitelj znanstveno pogloblja v problematiko južnoslovanske filologije, po drugi strani pa dolga leta skrbi za kvalitetne učbenike srbohrvatskega jezika za srednje šole. Ob monografiji o kajkavskem dialektu je njegovo osrednje strokovno delo srbohrvaško-slovenski in slovensko-srbohrvaški slovar, ki je zlasti zaradi obravnave besednih naglasov cenjen tudi v srbohrvaških strokovnih krogih v Jugoslaviji in na tujem. Prof. Jurančič je tudi glavni urednik akademijskega slovarja slovenskega jezika. Ob svoji mnogostranski in bogati strokovni dejavnosti se je aktivno udeleževal dela v SDS in društvu nekaj časa tudi predsedoval.

Bogo Komelj je kot dolgoletni upravnik novomeške študijske knjižnice zbral in uredil pod streho te knjižnice velikansko, za slavistično stroko pomembno gradivo, pomagal postaviti na noge številne šolske in podeželske krajevne knjižnice in ne nazadnje tudi novomeško slavistično društvo; bil je eden prvih slovenskih knjižničarjev na osvobojenem ozemlju med NOB, kjer je dobil to zadolžitev potem, ko je preстал triletno zapore in internacijo. To njegovo delo, sicer skromno in manj opazno, upravičuje in utemeljuje posebno priznanje, ki mu ga z izvolitvijo za svojega častnega člana izreka SDS.

Uroš Kraigher je doslej kot pobudnik in urednik knjižne zbirke Kondor opravil velikansko in dragoceno delo. S svojim slavističnim znanjem in kritičnim pa dovolj širokim odnosom je poskrbel, da smo že doslej v več ko sto petdesetih zvezkih dobili Slovenci, še posebej šolniki in učenci, najdragocenejše iz slovenske, jugoslovanske in svetovne klasike, vse opremljeno s strokovnimi spremeni besedami in razlagami. Takšna redna zbirka, nad katero bdi tudi po gmotni

plati, da je namreč kar se da dostopna, nedvomno bogato prispeva vsebini in tehtnosti književnostnega pouka, zraven pa tudi kulturnemu profilu današnjega Slovencea nasploh.

Janez Logar se je z nekaterimi razpravami, leksikalnimi članki in zlasti komentiranimi izdajami zbranih del Janeza Trdine in Janeza Mencingerja uvrstil med vidne slovenske literarne zgodovinarje. S svojim delom v Narodni in univerzitetni knjižnici, z dolgoletnim izdajanjem Slovenske bibliografije in s temeljnim bibliotekarskim učbenikom pa je tudi med našimi prvimi strokovnjaki v bibliotekarstvu in posebej v bibliografiji. Ob svojem poklicnem in znanstvenem delu pa je bil med najaktivnejšimi člani SDS skozi vseh štirideset let njegovega obstoja, že v predvojnih letih odbornik, pozneje tudi blagajnik in tajnik.

Boris Merhar, dolgoletni profesor Pedagoške akademije v Ljubljani, se je v slovenistični znanosti uveljavil kot izjemno zanesljiv raziskovalec raznorodne tematike. Njegovo osrednje zanimanje velja slovenski ljudski pesmi in najvidnejši dosežek tega zanimanja je razprava o ljudski pesmi v Zgodovini slovenskega slovstva I (1956). Vse pozornosti vredne so njegove opombe k Izbranim delom Ivana Cankarja v desetih knjigah (1951—1959), posebno mesto imajo Merharjeve verzološke študije. V zadnjih tridesetih in več letih je domala edini slovenist, ki uspešno posega na to skoraj nenačeto, a nadvse pomembno področje naše literarne vede.

Fran Petrè je znanstveno raziskovalno pozornost usmeril predvsem na tri obdobja naše literarne in kulturne preteklosti: na 19. stoletje z obsežno publikacijo Poskus ilirizma pri Slovencih (1939), na literaturo naše moderne — tu ga je pritegnil zlasti Cankar, ki ga je obravnaval s sociološko biografskega, politično ideološkega in umetniško interpretativnega stališča — in na slovenski ekspresionizem. Njegove tehtne študije iz tega obdobja naše literature napovedujejo širše monografsko delo. Posebna zasluznost gre dr. Petretu kot visošolskemu učitelju za posredovanje dosežkov slovenistike na jugoslovanskih univerzah. Vrsto let je predaval na filozofskih fakultetah v Skopju in Zagrebu.

Viktor Smolej je bil dolga leta eden najbolj delavnih članov našega strokovnega društva in eden izmed ustanoviteljev strokovnega glasila Jezik in slovstvo.

Enako znano in priznано je njegovo nenavadno bogato in tehtno slovakistično delo, dalje njegov leksikološki in strokovno publicistični delež slovenski slavistiki (npr. obsežna zgodovina slovenskega slovstva 1941—45). To vse ga že dolgo potrjuje kot enega najuglednejših slovenskih slavistov.

Franc Sušnik je po drugi svetovni vojni organiziral bogato kulturno življenje v svoji najožji domovini Mežiški dolini. Razen gimnazije na Ravnah je njegova najpomembnejša zasluga Študijska knjižnica v tem mladem slovenskem mestu, ki zaradi sistematičnosti zbiranja gradiva za kulturno zgodovino Koroške in ob pomanjkanju podobne ustanove na avstrijskem Koroškem opravlja nenadomestljivo poslanstvo. Knjižnica se je v razmeroma kratkem času razvila do takšne mere, da bi že mogla prerasti v inštitut za preučevanje slovenske koroške kulture. Razen tega je dr. Sušnik vseskozi nesebičen svetovalec vsem raziskovalcem koroške problematike, da pa je eden njenih najboljših poznavalcev, izpričuje tudi njegova strokovna publicistika.

Silva Trdinova je z vztrajnim, včasih spričo osebne skromnosti kar neopaznim, vendar zmeraj strokovno temeljitim, zagnanim in človeško poštenim delom prispevala nespregledljiv delež slovenski literarni vedi in še bolj didaktiki in metodiki pouka slovenščine na naših šolah. Ustrezno strokovno literaturo je obogatila z vrsto dognanih besedil, med katerimi je njen književnoteoretski učbenik že poldrugo desetletje temeljno besedilo te vrste za šolsko rabo. In ne nazadnje zaokroža njeno podobo svoječasno delo za Slavistično društvo Slovenije.

Josip Vidmar je najvidnejša osebnost novejše slovenske književne kritike, marsikatero njegovo delo pa okvire kritičnih in polemičnih zapisov celo presega. Monografske razsežnosti ima predvsem njegova knjiga o Župančiču, pa tudi esej o Prešernu. Iz Vidmarjeve esejistike, ki načenja širša in temeljna kulturna vprašanja, je zlasti pomembna knjiga o slovenskem narodnem vprašanju (iz tridesetih let). Tenak posluh za stilne posebnosti in vrednote književnih umetnin izpričujejo številni njegovi prevodi, predvsem iz ruske književnosti in iz Molièrovega komediografskega opusa. Kot predsednik SAZU je že vrsto let osrednja osebnost slovenskega znanstvenega sveta in njegov reprezentativni zastopnik v mednarodnem znanstvenem sodelovanju.

Anton Vratuša je bil tik pred zadnjo vojno ena najvidnejših mlajših osebnosti v slavističnem seminarju, organizator Osvobodilne fronte v njem oziroma njen vojaški vodja. V sebi je srečno združeval velike strokovne sposobnosti, o čemer zgovorno priča njegovo dialektološko in literarnozgodovinsko delo, ki je bilo v svojem času izjemno strokovno in miselno napredno, ter politično organizacijsko dejavnost, dopolnjeno z osebnim pogumom. S svojim osebnim zgledom in dejavnostjo v stroki in zunaj nje je ena tistih osebnosti, ki so nenavadno mnogo prispevale k družbenemu ugledu slovenske slavistike.

Breda Pogorelec

Filozofska fakulteta v Ljubljani

OB NOVEM UČNEM NAČRTU – SEMANTIKA STAVKA

O. Predmet novejših jezikoslovnih raziskav je semantika kot tisto področje, ki naj do globin razodene bistvo jezika kot glavnega človekovega izrazila. V okviru pomenoslovnih študij je posebno poglavje semantika stavka. Pojem *stavka* pomeni v teh raziskavah ne samo stavčni vzorec, ampak tudi njegovo aktualno realizacijo; v nekaterih vrstah semantičnih raziskav pa gre seveda predvsem za analizo semantike stavčnega vzorca in aktualizacije niso bistvene.

Semantika stavka kot posebna disciplina skuša torej z različnimi metodami razkrivati pomenske osnove številnih skladajskih zvez in jih zvesti na skupni po-